

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Basınımızın Güzide Temsilcileri,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Değerli Meclis Üyeleri,

2019 yılının ilk yarısını tamamlamak üzereyiz. Bu altı ayı herkes kendince özetleyebilir. Ancak tek kelimeyle özetlemek gerekirse ben “seçim” derim. Zira 2019 yılının ilk yarısını seçim ana gündemiyle tamamladık.

23 Haziran’da yinelenen İstanbul seçimlerinin olgunluk içerisinde tamamlanmasından memnuniyet duyduk. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na seçilen Sayın Ekrem İMAMOĞLU’nu tebrik ediyor, başarılar diliyoruz. Artık seçim faslını geride bırakmalıyız.

Şimdi seçim gündeminden geçim gündemine odaklanmalıyız. Önümüzdeki 4 yılı, toplumsal ve ekonomik ilişkilerin rehabilitasyonu için değerlendirmeliyiz. Çünkü ülkemizin kaybedecek bir saniyesi bile yok, zaman kalkınmaya odaklanma zamanıdır.

Değerli Arkadaşlarım,

2018 yılını yüzde 2,6’lık büyümeyle kapatmıştık. Bu performans, en az yüzde 5’lik büyüme sınırlarımızın yaklaşık yarısıdır. 2019 yılının ilk çeyreğine ise yüzde -2,6 küçülerek başladık. Eğer son 10 yıldaki yüzde 6,4’lük ortalama büyümeyi geçemezsek hedeflerimizi tutturamayacağız.

Nisan, Mayıs ve Haziran aylarındaki gerçekleştirmeler de geçen yılın aynı döneminden daha iyi değil. Özellikle enflasyon, kredi ve çek ödemeleri gibi ekonomik göstergelerdeki hareketlilikler bu düşüncemize dayanak oluşturmaktadır.

Kıymetli Meclis Üyeleri,

2017 yılından bugüne yaşadığımız yüksek enflasyonun lokomotifini olarak sektörümüz gösterilmektedir. Ancak sektörümüzün yaşadığı zorlukları ve bu tanımlamayı hak etmediğini defalarca rakamlarla anlatmaya çalıştım. Örneğin; Mayıs ayı tarım ürünleri üretici enflasyonu (Tarım_ÜFE) aylık olarak yüzde -0,95 ve yıllıkta ise yüzde 30,23 olarak ilan edildi.

Yıllık enflasyon ilk bakışta yüksek görünebilir. Ancak son 15 yıla baktığımızda tarımın, başta TÜFE olmak üzere tüm enflasyonların hızını düşürdüğünü görmekteyiz. Bunun tek istisnası 2010 yılı Mayıs ayı olmuştur. Şunu da özellikle vurgulamak isterim ki; sektörümüzdeki girdi fiyatları geçen yıla göre ortalama yüzde 50’nin üzerinde artmıştır. Yani en az 20 puanlık maliyet yükü hala üretici ve ticaret erbabının sırtındadır.

Stratejik olduğunu kararlılıkla vurguladığım tarım sektörü; yaşadığı zorluklara rağmen sanayi, inşaat ve hizmet sektörlerine göre son 10 yılda daha düşük, fakat

istikrarlı büyümüştür. Nitekim, bu 10 yıldaki birinci çeyrek büyümelerini dört ana sektör bakımından değerlendirdiğimizde tarım, yüzde 2,5 ile ortalama büyümesine en yakın sektör olmuştur. Diğer sektörler ise bu dönemde ortalamalarından uzaklaşarak küçülmüşlerdir.

Sektörümüz kullandığı krediyi büyümeye yansıtmasıyla da diğer sektörlerin önünde yer almıştır. Örneğin; Bu yılın ilk çeyreğinde toplam nakdi kredi yüzde 5,3 artarken ülkemiz ekonomisi yüzde -2,6 küçülmüştür. Buna karşılık tarımsal kredilerdeki yüzde 3 artışla sektörümüz yüzde 2,5 büyümeyi başarmıştır. Yani sektörümüz, kullandığı krediyi büyümesine yansıtmıştır.

Tarım sektörünün uzun yıllardır nispi olarak düşük seyreden büyümesini hızlandırmak ve istikrarlı yapısını korumak önümüzdeki dönemin en önemli hedeflerinden biri olmalıdır. Çünkü bizler zorlu dönemlerde bile istikrarlı kalmayı başarabilen bir sektöüz. Son zamanlarda ülkemiz gündeminden düşmeyen tarımsal sorunların çözümü için önümüzdeki dönemi bir fırsat olarak değerlendirmeliyiz. Aksi halde tüm direncine ve istikrarına rağmen sektörümüz, ciddi hasarlar görme riskiyle karşı karşıyadır. Eğer tarımdaki bu nispi istikrar da bozulursa bunu düzeltmek, diğer sektörlerle göre çok daha zor olur ve uzun bir süre ister.

Değerli Arkadaşlarım,

Yılın ikinci çeyreğindeki kredi ve çek kullanımlarını birlikte değerlendirdiğimizde, kentimizin nispeten iyi bir durumda olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin; Nisan ve Mayıs ayları ülkemiz çek ödemelerinde yüzde 1'lik bir artışa karşılık kentimizde yüzde 27'lik bir artış yaşanmıştır. Toplam nakdi kredilerimizde ise ülkemizde yaşanan azalıştan daha düşük bir azalma yaşanmıştır.

Sizlere paylaşmak istediğim son bir değerlendirme de, kontrolümüzde olmayan enflasyonun bize getirdiği ilave yükü ilgilidir. Enflasyon oranı yükseldikçe bizler, daha fazla kredi kullanmak durumunda kalır ve daha az büyürüz. Çünkü yüksek enflasyon ortamında kullanılan kredilerin büyümeye etkisi de giderek azalır. Buna karşılık krediye bağımlılık ise gittikçe artar. Dolayısıyla ülkemizin hedeflerine uygun büyüme moduna geçebilmesi için ilk işimiz enflasyonu kalıcı bir şekilde tek haneye düşürmek olmalıdır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Bu ayki meslek komitelerimizde görüşülen bazı konuları da sizlerle paylaşmak istiyorum:

- Artan maliyetlerin, fiyatlara yeterince yansıtılmaması,
- Tarımda çalışacak işgücünü bulmadaki zorluklar,
- Hal dışı depolardaki rekabeti bozucu ticaret,
- Kırdan kente özellikle genç göçünün giderek artması,
- Et fiyatlarının maliyete göre düşük kalması,
- Domates başta olmak üzere sebze fiyatlarındaki yüksek dalgalanmaların tek taraflı gündeme gelmesi,
- İhracattaki kambiyo sorunları,
- Devlet destekli tarımsal kredilerindeki %100 faiz artışları,

gibi sorunlar hakkında değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Değerli Arkadaşlarım,

Bu yıl Borsamızın 99. yılını kutluyoruz. Bu fırsatla kurumumuzda emeği bulunan tüm üyelerimize teşekkür ediyorum. Gelecek yıl Borsamıza yaraşır bir 100. yıl kutlaması yapacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Saygılarımla,

ALİ ÇANDIR

